

Avdelningen för regler och expertstöd
Bel Bergenwall, 08-730 00 00
bel.bergenwall@av.se

Linda Hiljemark
Rättsekretariatet
Arbetsmarknadsdepartementet
SE-103 33 Stockholm

Arbetsmiljöverkets svar och kommentarer till Kommissionen skrivelse, ENTR(G/4/AMR/fr D(2011) om vindkraft.

I skrivelsen önskar Kommissionen få svar och kommentarer till två påståenden:

1. Att det saknas hänvisning till maskindirektivet och att tillståndsmyndigheter inte ställer krav på att försäkran om överensstämmelse ska finnas i samband med förfaranden för tillstånd att installera vindkraftverk in Sverige.
2. Att Arbetsmiljöverket (AV), som är den myndighet som ansvarar för att krav i maskindirektivet uppfylls, inte har genomfört några aktiviteter inom marknadskontroll för att säkerställa att de vindkraftverk som är i drift i Sverige uppfyller maskindirektivets krav.

Arbetsmiljöverkets svar och kommentarer

1. Det är tillståndsmyndigheternas sak att bedöma vilka krav som ska uppfyllas när det gäller tillståndsfrågor för etablering och byggande av vindkraftverk. AV har inte till uppgift att uttala sig om sådana frågor. I kommentarerna nedan framgår det hur verket har agerat för att föra vidare relevant information om maskindirektivet till de myndigheter som berörs av vindkraftsfrågor.

Kommentarer till svar 1:

AV har dock uppmärksammat behovet och vikten av att de myndigheter som berörs av vindkraftfrågor och i synnerhet tillståndsfrågor får kännedom om maskindirektivet och de säkerhetskrav som direktivet ställer på vindkraftverk för att dessa ska få släppas ut på marknaden eller tas i drift. AV har sedan 2009 tagit initiativ till och ordnat informationsmöten med berörda myndigheter för att informera om de grundläggande hälso- och säkerhetskraven som syftar till att skydda människor, djur och egendom och egendom från de risker som ett vindkraftverk kan ge upphov till när det används.

AV pekade då på behovet av att tillståndsmyndigheterna tar del av tillverkarens dokumentation som följer ett vindkraftverk, särskilt de delar som tar upp eventuella kvarvarande risker, s.k. residuella risker, som tillverkaren inte kunnat bygga bort eller

skydda mot. Denna dokumentation kan innehålla uppgifter som är viktiga för tillståndsmyndigheter att känna till. Informationsmötena ordnas numera en till två gånger årligen och syftar numera till att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågeställningar om vindkraft.

AV deltar också i projektet Vindlov.se, som är en webbplats om tillståndsfrågor för vindkraftverk som tagits fram i samarbete med offentliga myndigheter och organisationer som berörs av vindkraftfrågor. Projektet, som administreras av Energimyndigheten på uppdrag från regeringen, syftar till att ta ett helhetsgrepp på tillståndsprocessen för vindkraftverk och ge svar på frågor om hur tillståndsprocessen ser ut och vad man bör tänka på i olika faser i processen.

2. Påståendet att AV, som är den myndighet som ansvarar för att krav i maskindirektivet uppfylls, inte har genomfört några marknadskontrollaktiviteter för att säkerställa att vindkraftverk i drift i Sverige uppfyller maskindirektivets krav, saknar stöd. I kommentarerna nedan framgår det vilka aktiviteter verket genomfört inom ramen för marknadskontroll.

Kommentarer till svar 2:

AV har redan 2006 uppmärksammat den snabba utvecklingen och den kraftiga expansionen inom vindkraft och vad det skulle kunna innebära ur arbetsmiljösynpunkt. För att identifiera potentiella arbetsmiljörisiker, vidta åtgärder mot dessa risker och undersöka i vilken mån befintliga vindkraftverk som tagits i drift i Sverige uppfyller gällande tillämpliga regelverk t.ex. maskindirektivet, inledde AV ett utredningsarbete riktat mot vindkraftverk. I samband med utredningen identifierade AV ett antal frågeställningar som bedömdes viktiga att prioritera. Det handlade produktrelaterade krav och användningskrav. Detta föranledda undersökningar som genomfördes på nationell och internationell nivå för att bl.a. ta del av befintlig kunskap (s.k. "state of the art") inom området, undersöka hur regelverket tillämpats och samla underlag för ställningstagande och bedömning

Med utgångspunkt från de undersökningar som verket genomfört, startade verket ett nationellt tillsynsprojekt mot vindkraftverk. Förutom att tillämpa en enhetlig bedömning i hela landet syftade projektet till att säkerställa att vindkraftverk i drift i Sverige uppfyller tillämpliga krav. Projektet omfattade insatser på sammanlagt över 100 inspektioner riktade mot vindkraftverk i drift eller under byggfasen. Verket håller för närvarande på att utvärdera projektet.

Standardisering

Under sitt utredningsarbete kunde AV notera flera oklarheter bland tillverkare vad gäller tolkning av regelverket, vilket i sin tur ledde till en variation, som i vissa fall är stor, mellan tillverkare när det gäller de lösningar som tillämpas för att skydda mot de risker som vindkraftverk ger upphov till. En bidragande orsak till detta är att, till skillnad mot övriga maskiner, saknas det harmoniserade standarder för vindkraftverk som anger vilka lösningar som anses erbjuda tillräckligt skydd mot en viss risk.

För att bidra till att ta fram en sådan standard och på så sätt påverka säkerhetsutvecklingen vad gäller vindkraftverk, deltar AV sedan 2009 som sekreterare i det internationellt standardiseringsarbete som syftar till att ta fram en standard för vindkraftverk. Standarden ska harmoniseras med avseende på maskindirektivet vilket innebär att tillverkare som tillämpar den vid tillverkning antas uppfylla maskindirektivets krav i relevanta delar. Ett färdigt förslag till standarden beräknas skickas ut till medlemsländerna under hösten 2011. Flera av de tolkningar och bedömningar som Sverige har om bl. hiss, service och underhåll av vindkraftverk har införts i förslaget.

EU-arbete

AV deltar i en EU-arbetsgrupp (En s.k. Machinery ADCO grupp (en akronym för ADministrative COoperation of market surveillance); som består av representanter från medlemsstater och som arbetar med frågor som berör tolkning av maskindirektivet med syfte att uppnå tydlighet och enhetlighet i tillämpningen av direktivet bland medlemsstaterna). Den grupp som AV deltar i har till uppgift att ta fram rekommendationer för hur regelverket kan tillämpas i väntan på att standarden färdigställs. Det kan ta upp till två år innan standarden träder i kraft. Gruppen har därför tagit fram ett förslag med rekommendationer för relevanta problemställningar som gruppen bedömer utgör "state of the art" för att uppfylla maskindirektivet. Förslaget har nu lämnas för synpunkter till anmälda organ som är involverade i certifieringsproceduren av vindkraftverk.

Övrigt

Sedan 2009, när det blivit klart för aktörer inom området att ett vindkraftverk är en maskin och måste därmed uppfylla maskindirektivets krav och att AV har marknadskontrollansvar för maskiner, har AV fått väldigt mycket frågor från olika aktörer, intressegrupper, allmänheten, åklagare, polisen, mm om vad regelverket säger och om de risker som vindkraftverk kan vara behäftade med. Det som av några framförts som en allvarlig risk är risken för "iskast" d.v.s. att vingen under vissa väderförhållanden kan kasta ifrån sig isstycken som kan vålla skada. En annan vanligt förekommande fråga har berört krav på s.k. skyddszon runt ett vindkraftverk.

Om ett vindkraftverk ger upphov till någon risk så är det tillverkarens ansvar att se till att risken beaktas på lämpligt sätt genom att tillämpa principen för integration av säkerhet i maskinen såsom det beskrivs i maskindirektivet. Denna princip innebär att risken för exempelvis iskast i första hand ska undanröjas genom tekniska konstruktioner, i andra hand genom skyddsåtgärder och i tredje och sista hand lämna information till användaren om kvarvarande risker som inte kunnat eliminera eller minimeras genom konstruktions- resp. skyddsåtgärder.

AV har följer därför noga utvecklingen när det gäller synen på riskerna med "iskast". Idag finns det flera tekniker mot iskast, men de flesta befinner sig i utvecklingsfasen och bedöms inte utgöra "the state of the art" och myndigheterna ska därför inte ställa krav på att de ska användas på vindkraftverk. Denna bedömning gör Arbetsmiljöverket efter att ha deltagit och tagit del av de forskningsresultat och tester som presenterats i

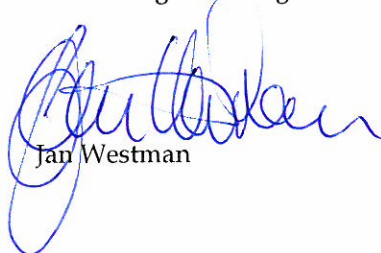
samband en konferens om Vindkraft i kallt Klimat som ägde rum mellan 9 och 10 februari 2010.

Standarden för vindkraftverk, som nämns ovan, behandlar bl.a. risken för iskast och ställer krav på att det fall det finns tekniker som motverkar eller förebygger denna risk och som bedöms vara tillräckligt etablerade ("the state of the art") så ska sådana tekniker användas.

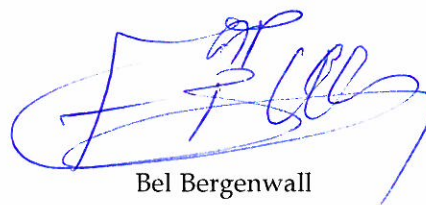
AV har undersökt närmare frågan om iskast och har i ett brev till vindkraftstillverkare ställt frågor om och hur de beaktat risken för isbildning och iskast och vilka åtgärder de vidtagit för att förhindra den mot bakgrund av maskindirektivetskrav. Av de svar som AV fått in framgår det att tekniken befinner sig i en utvecklingsfas. Deras bedömning är att det saknas för tillfället tekniker som är tillräckligt tillförlitliga för att användas.

AV önskar för övrigt hänvisa till tidigare skrivelse med diarienummer RET 2011/100168 där det finns mer information om AV:s arbete med frågor om vindkraft.

Med vänliga hälsningar

Jan Westman

Bel Bergenwall